

Innst. 262 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:26 S (2013–2014)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Ketil Kjenseth og Trine Skei Grande om utvikling av et nytt folkevalgt regionnivå til erstatning for fylkeskommunen

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet blir følgende forslag fremmet:

«Stortinget ber regjeringen utrede etablering av et nytt folkevalgt regionnivå som skal erstatte fylkeskommunen, parallelt med det videre arbeidet med en kommunereform.»

Det vises for øvrig til dokumentet for en nærmere beskrivelse av forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen avholdt 19. mai 2014 åpen høring i saken. Følgende organisasjoner deltok på høringen: KS, Hordaland fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune, samt Fagforbundet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Tone-Helen Toften, fra Høy-

re, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir S. Toskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til Representantforslag 26 S (2013–2014) om utvikling av et nytt folkevalgt regionnivå til erstatning for fylkeskommunen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det skal gjennomføres en kommunereform, hvor det må sørges for at nødvendige vedtak blir fattet i perioden. For flertallet er det viktig at kommunereformen gjennomføres i henhold til det planlagte tidsskjemaet, slik at man får sikret et likeverdig velferdstilbud i alle deler av landet, og at utfordringene i byområdene møtes. Reformen må legge til rette for at innbyggerne også i fremtiden får tjenester som er gode, tilgjengelige og tilpasset den enkeltes behov. Flertallet mener det er viktig å sikre et solid lokaldemokrati som kan ivareta og utvikle denne velferden og sikre verdiskaping og trivsel. For å få til dette trenger vi sterke kommuner.

Flertallet viser til at lokaldemokratiet har blitt svekket av stadig mer statlig detaljstyring, og mener det er behov for å endre denne utviklingen. Flertallet mener at færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring.

Parallelt med dette mener flertallet at det er viktig at kommunene gis forutsigbarhet i hvilke type oppgaver de nye kommunene skal forvalte. Derfor

bør det, slik forslagsstillerne oppfordrer til, avklares hvilke oppgaver som skal ligge til hvilket nivå. Flertallet viser til at det tidligere har blitt foretatt større utredninger på dette feltet, i forkant av den såkalte regionreformen, som vil kunne ligge til grunn for et slikt arbeid.

Videre viser flertallet til utfordringene som ligger i å styrke lokaldemokratiet, særlig med tanke på den lite oversiktlige oppgavefordelingen på ikke-politisk nivå, når det gjelder den regionale stat. Ulik regional inndeling vanskeliggjør både lokalpolitikeres og fylkesmannens arbeid. Dette blant annet fordi statlige etater ofte har en regioninndeling som ikke tilsvarer eget fylke, flere fylker må samarbeides med og regionskontorer er ofte lokalisert utenfor eget fylke. Dette har vist seg å føre til at de personlige relasjonene svekkes, vurderinger foretas på ulikt grunnlag, etatsledernes lokalkunnskap svekkes, fokuset på samfunnsmessige hensyn er redusert, sektorargumenter vinner over samordningsargumenter, innhenting av kunnskapsgrunnlag fra etatene er blitt mer komplisert og samhandlingen er blitt mer ressurskrevende.

Flertallet viser til at kommunereformen må gjennomføres i henhold til det planlagte tidsskjemaet, og støtter regjeringens ønske om å styrke lokaldemokratiet og sørge for bedre tjenester til innbyggerne gjennom mer robuste kommuner.

Flertallet mener at en parallelt med kommunereformen må gjennomgå og sammenstille utredninger vedrørende mellomnivået, og se disse i sammenheng med reformen. Flertallet mener at en ved gjennomgangen av kommunens oppgaver må inkludere oppgavene som skal ligge til et folkevalgt regionnivå/mellomnivå/færre fylkeskommuner. Flertallet er positive til fylkeskommuner som selv tar initiativ til å slå seg sammen til større regioner.

Flertallet fremmer følgende forslag til vedtak:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå oppgavene til fylkeskommunene/et regionalt nivå parallelt med arbeidet med å gi flere oppgaver til kommunene. Dette kan gjøres med utgangspunkt i en sammenstilling fra tidligere utredninger. Stortinget imøteser en melding til Stortinget om dette våren 2015.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker et levende demokrati både lokalt og regionalt. Disse medlemmer mener det er behov for folkevalgt styring både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Regionalt folkevalgt nivå skal ha ansvar for utvikling i sin region slik at mulighetene i alle deler av landet kan utvikles og brukes. Det er behov for folkevalgt styring på regio-

nalt nivå i Norge, og disse medlemmer mener dette må være et grunnleggende prinsipp for arbeidet med kommunereform.

Disse medlemmer er opptatt av at oppgaver bør løses på et folkevalgt nivå nærmest mulig innbyggerne. Uansett hva som kan bli resultatet av regjeringens varslede kommunereform, vil det etter disse medlemmers oppfatning være oppgaver som mange kommuner er for små til å utføre og starten for langt unna til å utføre. Disse medlemmer mener at dersom man skal legge likeverdige tilbud og påvirkningsmuligheter til grunn, vil den beste løsningen finnes på et regionalt nivå. Disse medlemmer mener det er viktig med et sterkt folkevalgt regionnivå for å demme opp for sterke krefter som ønsker å sentralisere og ikke balansere vekst og utvikling i hele landet. Disse medlemmer mener derfor det fortsatt er behov for et folkevalgt nivå mellom kommune og stat, slik det er i alle land det er naturlig å sammenligne seg med.

Disse medlemmer mener det verken er sannsynlig eller ønskelig at en kommunereform medfører mange nok kommuner som blir store nok til å være i stand til å ta over sentrale tjenesteoppgaver som fylkeskommunene i dag har ansvaret for. Disse medlemmer vil særlig peke på videregående opplæring. Disse medlemmer mener det vil gå ut over kvaliteten på videregående opplæring dersom ansvaret flyttes fra dagens 19 skoleeiere, til et langt større antall eiere. I tillegg vil det kunne medføre økt byråkrati, et mer komplisert finansieringssystem og et mindre helhetlig og variert utdanningstilbud til elever i deler av landet der befolkningstettheten ikke er stor.

Disse medlemmer er opptatt av å forsterke det regionale folkevalgte nivå fordi det er en viktig del av demokratiet. Det er et mål at beslutninger fattes nærmest mulig den befolkningen det angår. Det er et mål at beslutninger på regionalt nivå plasseres regionalt fordi det er hensiktsmessig, vil gi best resultat og styrker demokrati- og utviklingsmuligheter. Disse medlemmer vil advare mot å fjerne folkevalgt regionalt nivå når det fortsatt er oppgaver som det ikke er hensiktsmessig at verken kommune eller stat bør løse. Disse medlemmer mener det derimot må være et mål at regionalt nivå styrkes gjennom å tilføre flere oppgaver.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn for arbeidet med kommunereformen at det opprettholdes en forvaltningsmessig trenivåmodell i Norge med folkevalgt styring på regionalt nivå.»

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn for det videre arbeidet med kommunereformen at det regionale folkevalgte nivå skal ha en oppgaveportefølje minst på dagens nivå.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regionalt folkevalgt nivå fortsatt skal ha ansvaret for videregående opplæring, og at det derfor ikke gjennomføres forsøk med overføring av denne oppgaven til kommunene».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regjeringens ekspertutvalg vurderer hvordan dagens statlige regioninndeling på ulike områder samsvarer med dagens fylkesinndeling. Utvalget skal også vurdere hvilke oppgaver større regioner kan overta fra staten. Dette tas inn i ekspertutvalgets mandat.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at disse medlemmers primærstandpunkt er en tonivåmodell uten mellomnivå. Disse medlemmer mener fylkeskommunens oppgaver i hovedsak kan overtas av kommunene, og at en kommunereform vil legge bedre til rette for et mangfold av lokalsamfunn med flere muligheter, større ansvar og nye oppgaver.

Disse medlemmer viser til at Stortinget nylig har vurdert spørsmålet om regionreform og hatt store prosesser og utredninger knyttet til det. Det ble sist gjort i sammenheng med regionreformen som kom i etterkant av St.meld. nr. 12 (2006–2007) Regionale fortrinn – regional framtid. Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II oppsummerte regionreformen på følgende måte:

«Vedtaka er ikkje samanfallande på en slik måte at de gir grunnlag for å endre fylkesgrensene på frivillig basis. Dermed ser ikkje regjeringa at det er grunnlag for å ta initiativ til å endre fylkesinndelingen.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at spørsmål om sammenslutning av fylkeskommuner skal skje ut fra lokale behov og at frivillighet og lokalt styrte prosesser skal ligge til grunn for forslag som fremmes for Stortinget om sammenslutning av fylker så vel som kommuner.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener dagens fylkeskommuner må erstattes med et nytt folkevalgt regionalt nivå med færre, større og sterkere regioner. Disse medlemmer mener regionene må inndeles på en måte som er funksjonell når det gjelder opp-

gavene som skal løses, og slik at befolkningen naturlig kan identifisere seg med egen region.

Disse medlemmer mener at videreføring av trenivåmodellen må ligge til grunn for kommunereformen, og at man i oppgavegjennomgangen foretar en helhetlig vurdering av oppgavefordelingen mellom dagens tre forvaltningsnivåer.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge til grunn for arbeidet med kommunereformen at det opprettholdes en forvaltningsmessig trenivåmodell i Norge med folkevalgt styring på regionalt nivå.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge til grunn for det videre arbeidet med kommunereformen at det regionale folkevalgte nivå skal ha en oppgaveportefølje minst på dagens nivå.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at regionalt folkevalgt nivå fortsatt skal ha ansvaret for videregående opplæring, og at det derfor ikke gjennomføres forsøk med overføring av denne oppgaven til kommunene.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sørge for at regjeringens ekspertutvalg vurderer hvordan dagens statlige regioninndeling på ulike områder samsvarer med dagens fylkesinndeling. Utvalget skal også vurdere hvilke oppgaver større regioner kan overta fra staten. Dette tas inn i ekspertutvalgets mandat.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slike

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen gjennomgå oppgavene til fylkeskommunene/et regionalt nivå parallelt med arbeidet med å gi flere oppgaver til kommunene. Dette kan gjøres med utgangspunkt i en sammenstil-

ling fra tidligere utredninger. Stortinget imøteser en melding til Stortinget om dette våren 2015.

stad, Ketil Kjenseth og Trine Skei Grande om utvikling av et nytt folkevalgt regionnivå til erstatning for fylkeskommunen – vedlegges protokollen.

II

Dokument 8:26 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjel-

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 10. juni 2014

Helge André Njåstad

leder

Ingjerd Schou

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 28. mars 2014****Dokument 8:26 S (2013-2014) - Representantskapsforslag om utvikling av et nytt folkevalgt regionnivå til erstatning for fylkeskommunen**

Jeg viser til brev fra kommunal- og forvaltningskomiteen av 18.03.2014, hvor det bes om min vurdering av Dokument 8:26 S (2013-2014) - Representantskapsforslag om utvikling av et nytt folkevalgt regionnivå til erstatning for fylkeskommunen.

I Sundvolden-erklæringen og i samarbeidsavtalen mellom Høyre, FrP, KrF og Venstre står det at det skal gjennomføres en kommunereform, hvor det sørges for at nødvendige vedtak blir fattet i perioden.

Jeg er opptatt av å sikre et likeverdig velferdstilbud i alle deler av landet. Reformen skal legge til rette for at innbyggerne også i framtiden får tjenester som er gode, tilgjengelige og tilpasset den enkeltes behov. Jeg ønsker et solid lokaldemokrati som kan ivareta og utvikle denne velferden og sikre verdiskaping og trivsel. For å få til dette, trenger vi sterke kommuner. Lokaldemokratiet svekkes av stadig mer statlig styring. Jeg er enig i at det er behov for å endre denne utviklingen. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring.

Jeg ønsker å gjennomføre kommunereformen i samarbeid med Stortinget og i samarbeid med kom-

munene. I mai vil jeg derfor presentere reformen i kommuneproposisjonen for 2015. Der vil jeg gjennomgå hvorfor det er behov for en reform, målene for reformen, en plan for gjennomføring av reformen og aktuelle virkemidler. Gjennom dette legges det til rette for en bred politisk debatt og forankring av reformen i Stortinget.

En del av kommunereformen er å desentralisere flere oppgaver til større og mer robuste kommuner. Regjeringen vil gjennomgå oppgavene til fylkeskommunene, fylkesmennene og staten med sikte på å gi mer makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Jeg tar sikte på å legge fram en melding til Stortinget om arbeidet våren 2015.

Det er et utgangspunkt for arbeidet med kommunereformen at inntil det foreligger en robust kommuneinndeling og kommunene har fått tilført nye oppgaver, vil fylkeskommunene bestå. En diskusjon om det regionale folkevalgte nivået bør ev. tas etter at kommunereformen er gjennomført.

I Sundvolden-erklæringen står det at regjeringen vil gjennomføre en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet som sikrer at kommunene får beholde en større del av verdiskapingen lokalt. Jeg vil i denne gjennomgangen ta hensyn til at det skal gjennomføres en kommunereform.

